

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHĽAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XI./2018
Senát I

Nález:

spisová značka	I. ÚS 251/2018
populárny názov	podmienky oslobodenia od DPH
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	19.09.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Zmluva o Európskej únii (2012/C 326 Úradný vestník Európskej únie) čl. 4 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 38 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 38 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 13 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 13 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 35 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 5
analytická právna veta	Právna úprava daňového konania a oslobodenia od dane z pridanej hodnoty je založená na princípe, podľa ktorého dôkazného bremeno o splnení podmienok pre oslobodenie od dane z pridanej hodnoty znáša daňový subjekt, ktorý oslobodenie uplatňuje, pričom oslobodenie od dane z pridanej hodnoty pri vývoze sa nevzťahuje na tovar ako taký, t. j. na predmet kúpnej zmluvy, ale na dodanie tovaru, teda daňovú transakciu medzi týmito subjektmi aj s preukázaním dodania daňového plnenia nadobúdateľovi v inom členskom štáte. Nie je povinnosťou daňových orgánov preukázať, že tovar nebol dodaný do členského štátu Európskej únie, naopak, je povinnosťou daňového subjektu v prípade dodania tovaru do iného členského štátu Európskej únie (na to, aby bol tovar oslobodený od dane z pridanej hodnoty) preukázať, že bol skutočne do iného členského štátu dodaný.

skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka (ďalej aj ako "žalobca") je obchodnou spoločnosťou dodávajúcou tovar - hliníkové zliatiny, ktorá uplatňovala oslobodenie od DPH v zmysle ustanovenia § 43 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o DPH"). Tento nárok jej bol rozhodnutiami správneho orgánu - Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len "žalovaný") zamietnutý. Sťažovateľka podala proti rozhodnutiam žalovaného žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí príslušnému krajskému súdu, ktorý ju rozsudkom zo dňa 26.10.2016 zamietol. Najvyšší súd ako súd odvolací v konaní o preskúmaní zákonnosti rozhodnutí a postupu žalovaného rozhodol o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu tak, že tento rozsudkom zo dňa 1.3.2018 potvrdil (ďalej len "napadnutý rozsudok").</p> <p>Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich práv podľa čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a 5, čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 38 ods. 1 a 2 listiny, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii napadnutým rozsudkom. Sťažovateľka odôvodňovala zásah do svojich základných práv tým, že krajský aj najvyšší súd sa nedostatočným spôsobom vysporiadali s najpodstatnejším argumentom sťažovateľky, podľa ktorého napriek tomu, že splnila všetky formálne podmienky pre priznanie nároku na oslobodenie od dane z pridanej hodnoty, správca dane vyžadoval ako ďalšiu podmienku pre priznanie nároku na oslobodenie od dane z pridanej hodnoty preukázanie dodania tovaru zahraničným odberateľom. Sťažovateľka tvrdila, že predložila všetky doklady, či dôkazy požadované podľa § 43 ods. 5 zákona o DPH. Zároveň uviedla, že súdy nemôžu tvrdiť, že je potrebné predložiť aj iné doklady podľa tohto ustanovenia, keď ich v konaní nepožadoval predložiť ani správca dane, ktorý totiž uviedol, že formálne náležitosti sťažovateľka splnila a takéto požiadavky podľa aktuálnej európskej judikatúry od sťažovateľky súdy požadovať nemôžu. Ak v zákone sú stanovené jasné podmienky vymedzením vopred známych konkrétnych dokladov, ktoré je potrebné predložiť pre priznanie oslobodenia od dane a tieto platiteľ dane nepredloží, tak mu správca dane je oprávnený odoprieť priznať nárok na oslobodenie. Ak ale daňový subjekt predloží doklady jednoznačným a nezameniteľným spôsobom v zákonom ustanovení označené, nemôže správca dane (a ani súd) požadovať okrem týchto dokladov ešte ďalšie doklady, či ďalšie dôkazy, ale musí oslobodenie priznať.</p> <p>Podľa sťažovateľky nemožno akceptovať názor najvyššieho súdu, že len na základe dožiadania správcu dane, na ktoré mu dožiadané zahraničné (pozn. maďarské) orgány oznámili, že odberateľ nepodal daňové priznanie, je nekontaktný, nezdržiava sa v mieste sídla spoločnosti a pod., dochádza k spochybneniu nami deklarovaných transakcií pre nárok na priznanie oslobodenia od dane. Prenos dôkazného bremena zo správcu dane preto nenastal, keďže správca dane nevyvrátil pravdivosť predložených dokladov k uplatneniu oslobodenia od dane. Správca dane nie je oprávnený extenzívnym spôsobom rozširovať okruh dokladov, či dôkazov, ktoré sú potrebné pre priznanie oslobodenia od dane. V tomto smere sťažovateľka poukázala na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 1/2011 zo dňa 15.3.2011 a na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ zo dňa 13.02.2014 vo veci C-18/13 Maks Pen EOOD proti Direktor na Direkcija. Ak má správca dane aj napriek predloženým dokladom naďalej pochybnosti o realizácii obchodu, dochádza k tzv. prenosu dôkazného bremena na správcu dane.</p> <p>Sťažovateľka ďalej namieta, že najvyšší súd sa nevysporiadal s judikatúrou Súdneho dvora EÚ, ktorou argumentovala a v rozhodnutí sa len stroho vyjadril, že rozhodnutia, na ktoré poukázala sú skutkovo odlišné. Najvyšší súd poukázal na rozsudok Mecsek-Gabona C-547/12, ktorý podľa názoru sťažovateľky dáva naopak za pravdu jej a na rozsudok Portgás C-542/12. Najvyšší súd SR pri argumentácii týmito judikátmi vôbec neuviedol, čo majú preukazovať.</p> <p>Na záver sťažovateľka namieta, že vec rozhodoval nezákonne zložený senát</p>
---------------------------------------	---

	<p>súdu prvého stupňa a náprava pred odvolacím súdom nebola zabezpečená.</p> <p>Rozhodnutie najvyššieho súdu, ako aj súdu prvého stupňa považuje sťažovateľka za nezákonné a nepreskúmateľné. Najvyšší súd sa nedostatočne vysporiadal so všetkými námietkami a argumentami, pričom na niektoré z nich vôbec pri rozhodovaní neprihliadol. Odôvodnenie napadnutého rozsudku je tak nedostatočné, pričom je vnútorne rozporné a kontraproduktívne. Ani jeden súd v konaní neaplikoval právo EÚ v oblasti DPH, ktorá je upravená smernicou Rady 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty v znení neskorších smerníc a neaplikoval relevantnú judikatúru Súdneho dvora EÚ.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľka v konaní nastolila. Zaoberal sa jednotlivou i sťažovateľkou uplatnenými relevantnými argumentmi a presvedčivo sa s nimi vysporiadal. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade najvyšší súd posudzoval správnosť rozsudku krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie správneho orgánu v daňových veciach, a v napadnutom rozsudku jasne predstavil, čo skúmal, z čoho vychádzal, ktorými právnymi normami sa riadil, ktoré okolnosti boli preň určujúce a z akého dôvodu považoval závery krajského súdu, ako aj závery daňových orgánov v otázkach dane z pridanej hodnoty za správne. Ústavný súd zvyrazňuje, že súčasťou práva na spravodlivé konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uviedol: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad“ (napr. <i>Georgidias c. Grécko</i> z 29. 5. 1997, <i>Recueil III/1997</i>). Európsky súd pre ľudské práva zároveň tiež pripomína, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho konania považovaný za rozhodujúci (porovnaj napr. rozsudok vo veci <i>Ruiz Torijo c. Španielsko</i> z 9. 12. 1994, <i>Annuaire</i>, č. 303-B). Aj podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05). Odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu ako celok preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.</p> <p>Najvyšší súd v relevantnej časti napadnutého rozsudku uviedol: "Na základe článku 138 ods. 1 smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH smernica“) sa oslobodzuje od dane, dodanie tovaru odoslaného alebo prepraveného do miesta určenia mimo územia členského štátu, ale v rámci Spoločenstva, predávajúcim, nadobúdateľom alebo na ich účet uskutočnené pre inú zdaniteľnú osobu alebo nezdaniteľnú právnickú osobu konajúcu ako takú v inom členskom štáte, než je členský štát, v ktorom sa odoslanie alebo preprava tovaru začala.</p> <p>Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ platí, že k uplatneniu oslobodenia dodania tovaru od dane v rámci Spoločenstva dôjde len vtedy, keď právo nakladať s tovarom ako vlastník ie prevedené na nadobúdateľa, keď predávajúci preukáže, že tovar bol odoslaný alebo prepravený do iného členského štátu a že v dôsledku jeho odoslania alebo prepravy fyzicky opustil územie členského štátu dodania. DPH smernica neobsahuje konkrétne ustanovenia v súvislosti s</p>

dôkazmi, ktoré sú zdaniteľné osoby povinné predložiť, aby im mohlo byť priznané oslobodenie od DPH. Prináleží členským štátom v súlade s článkom 131 DPH smernice stanoviť podmienky, za akých oslobodia od DPH dodania v rámci Spoločenstva s cieľom zabezpečiť správne a jednoduché uplatnenie týchto oslobodení a zabrániť akémukoľvek podvodu, daňovému úniku alebo prípadnému zneužitiu.

Podľa slovenskej legislatívy sú tieto tzv. intrakomunitárne dodania v rámci členských štátov EÚ oslobodené od DPH na základe ustanovenia § 43 zákona o DPH. Citované ustanovenie § 43 zákona o DPH oslobodzuje od dane dodanie tovaru do iného členského štátu pri splnení zákonom stanovených podmienok. Základnou podmienkou na oslobodenie tovaru odoslaného alebo prepraveného z tuzemska do iného členského štátu predávajúcim alebo nadobúdateľom tovaru alebo na ich účet je, aby nadobúdateľ bol osobou identifikovanou pre daň v inom členskom štáte. Takéto oslobodenie od dane musí platiť dane preukázať na základe prísne špecifikovaných dôkazov o preprave, resp. o prevzatí tovaru v členskom štáte odberateľa.

Podmienky oslobodenia od dane platiť musí preukázať kópiou faktúry; ďalej dokladom o odoslaní tovaru, ak je preprava zabezpečená dodávateľom alebo odberateľom prostredníctvom poštového podniku; kópiou dokladu o preprave tovaru, v ktorom je potvrdené prevzatie tovaru v inom členskom štáte, príp. iným dokladom, ak je preprava zabezpečená dodávateľom alebo odberateľom osobou inou ako poštovým podnikom; potvrdením o prijatí tovaru odberateľom, príp. poverenou osobou, s presne vymedzeným obsahom [podľa písm. c) bod 1 až 5], ak prepravu vykoná dodávateľ alebo odberateľ; inými dokladmi, napr. zmluvou o dodaní tovaru, dodacím listom, dokladom o prijatí platby, dokladom o platbe za prepravu. Oslobodenie od dane pri trojstrannom obchode umožňuje zjednodušenie zdaňovania pri uskutočnení obchodu medzi tromi subjektmi, ktoré sú identifikované pre daň v troch rôznych členských štátoch, pokiaľ je tovar fyzicky prepravený priamo od prvého obchodníka k tretiemu obchodníkovi podľa zákonom stanovených podmienok. Pri trojstrannom obchode dochádza ku fakturácii dvakrát bez dane (tovar fakturuje dodávateľ aj prvý odberateľ). Prvý dodávateľ fakturuje prvému odberateľovi bez dane na základe použitého identifikačného čísla pre daň. Prvý odberateľ fakturuje druhému odberateľovi bez dane tiež na základe použitia identifikačného čísla pre daň. K zdaneniu dôjde iba raz, to znamená, že osobou povinnou platiť daň je druhý odberateľ, ktorý nadobudne tovar. Z hľadiska posúdenia trojstranného obchodu rozhodujúci bude platiť dane, ktorý bude prvým odberateľom (prostredný v reťazci), lebo len on má obchodný vzťah s ďalšími dvoma platiteľmi dane, t.j. s druhým odberateľom a prvým dodávateľom.

Pokiaľ ide o samotný proces dokazovania v daňovom konaní, dôkaznú povinnosť má prioritne daňový subjekt. Správca dane dokazovanie vykonáva, vedie dokazovanie. Jeho úlohou je zistiť skutočnosti rozhodujúce pre správne určenie dane. Dokazovanie je procesný postup, na základe ktorého správca dane získa poznatky a informácie o všetkých skutočnostiach dôležitých pre správne a objektívne rozhodnutie. Správca dane nie je pri dokazovaní viazaný iba návrhmi daňových subjektov, je však povinný zistiť skutkový stav veci čo najúplnejšie. Daňové konanie nie je konaním vyhľadávacím. Z uvedeného vyplýva, že je to práve správca dane, kto rozhodne, ktoré dôkazy vykoná, akým spôsobom a či vôbec dokazovanie doplní, aké závery vyvodí z jednotlivých dôkazov. V daňovom konaní sa uplatňuje zásada voľného hodnotenia dôkazov a zásada objektívnej pravdy. V zmysle týchto zásad sú príslušné správne orgány povinné postupovať.

Podľa rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Sžf/30/2014 zo dňa 17.02.2015, aplikácia zásady voľného hodnotenia dôkazov nedáva správcovi dane právo na svojvoľné a účelové nakladanie so zisteniami získanými v rámci daňovej kontroly alebo daňového konania, ale táto podlieha zákonom stanovenému postupu, keď je správca dane povinný hodnotiť každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti a pritom prihliadať na všetko, čo v daňovom konaní vyšlo

najavo (§ 2 ods. 3 zákona o správe daní), pričom toto vyhodnotenie zistených skutkových okolností musí zodpovedať zásadám logického myslenia a správnej aplikácie relevantných zákonných ustanovení. Zásada objektívnej pravdy ovládajúca daňové konanie nepredstavuje absolútnu povinnosť správcu dane viesť dokazovanie dovtedy, pokiaľ sa bez pochyb nepreukáže a nepotvrdia tvrdenia daňového subjektu ohľadne ním, v daňovom priznaní uvádzaných a správcom dane preverovaných skutočností, nakoľko daňové konanie nie je konaním vyhľadávacím. Preto je na správcovi dane vykonávaním dokazovania a jeho úvahe, aké dôkazy vykoná, akým spôsobom dokazovanie doplní, akú hodnovernosť, dôkaznú silu a schopnosť zvrátiť závery vyplývajúce z realizovaného dokazovania z nich vyvodí, a to predovšetkým s prihliadnutím na skutočnosti a dôkazy vyplývajúce zo zistení, ktoré už má správca dane v priebehu konania k dispozícii.

Z judikatúry Súdneho dvora EU vyplýva, že ak platiteľ dane nesplní povinnosti, ktoré mu ukladá vnútroštátny predpis o dani z pridanej hodnoty v oblasti dokazovania oslobodenia dodania tovaru do iného členského štátu od dane z pridanej hodnoty, nie je možné mu priznať oslobodenie od dane. Na získanie oslobodenia od dane znáša dôkazné bremeno dodávateľ tovaru, ktorý musí preukázať, že stanovené podmienky oslobodenia od dane vrátane podmienok zavedených členskými štátmi na zabezpečenie správnej a jednoduchej aplikácie oslobodení a na zabránenie akémukoľvek podvodu, daňovému úniku či prípadnému zneužitiu boli splnené.

V priebehu výkonu daňovej kontroly správca dane preveroval opodstatnenosť nároku na oslobodenie od dane podľa § 43 ods. 1 a § 45 zákona o DPH, za zdaňovacie obdobie apríl 2014. Dokazovaním - odpoveďou na žiadosť o medzinárodnú výmenu informácií nebolo potvrdené dodanie deklarovaného tovaru pre odberateľa, taktiež nebola potvrdená preprava deklarovaného tovaru s miestom nakládky Zvolen a miestom vykládky Budapešť, Maďarsko. Potvrdené nebolo ani dodanie deklarovaného tovaru pre druhého odberateľa, spoločnosť Okrem uvedeného je potrebné zdôrazniť, že obe maďarské spoločnosti neboli v rámci medzinárodnej výmeny informácií vôbec zastihnutelné, na bankových účtoch neprebíhali žiadne finančné operácie, adresa konateľa spoločnosti, je fiktívna. Uvedené skutočnosti taktiež spochybňujú reálne uskutočnenie obchodov deklarovaných faktúrami.

Daňový subjekt má povinnosť preukázať faktúry, resp. iné daňové doklady, na základe ktorých si uplatňuje oslobodenie od dane. Tieto listinné dôkazy sa musia zhodovať so skutočne zrealizovanými plneniami. Preukázanie samotnej faktúry je dostačujúce iba v prípade, že je nepochybne preukázateľná zhoda údajov uvedených vo faktúre s reálnym plnením. Doklady musia byť vystavené na reálnom materiálnom podklade, pričom údaje v nich musia byť aj ako právna skutočnosť reálne preukázateľné.

V prípade vzniku akýchkoľvek pochybností ohľadom reálneho uskutočnenia obchodu deklarovaného faktúrou je to práve daňový subjekt, ktorý musí uniesť dôkazné bremeno a odstrániť tým vzniknutú pochybnosť. V prejednávanej veci síce žalobca predložil faktúry, dodacie listy či CMR listy, avšak reálne uskutočnenie predmetných obchodov popierajú resp. vyvracajú odpovede na žiadosť o medzinárodnú výmenu informácií, podľa ktorých k dodaniu tovaru odberateľom - maďarským spoločnostiam nedošlo, ba dokonca tieto odpovede spochybňujú aj reálnu existenciu samotných spoločností, keďže tieto boli nekontaktné, v prípade spoločnosti „, nezodpovedalo ani sídlo spoločnosti. Spochybnená bola aj samotná preprava tovaru, keďže Národná diaľničná spoločnosť nepotvrdila vykonanie automobilovej prepravy na trase Zvolen - Budapešť.

Najvyšší súd sa stotožnil s názorom krajského súdu, že žalobca nepreukázal v zmysle § 43 ods. 1, resp. § 45 ods. 1 zákona o DPH, že sú splnené podmienky pre oslobodenie od dane. Žalobca neuniesol ani v administratívnom ani v

súdnom konaní dôkazné bremeno. Dôkazné bremeno spočíva na daňovom subjekte a dokazovanie zo strany správcu dane slúži až na následnú verifikáciu skutočností a dokladov predkladaných daňovým subjektom. Žalobca nepreukázal dostatočným a hodnoverným spôsobom, že spĺňa podmienky pre oslobodenie od dane pri vývoze tovaru.

Najvyšší súd uvádza, že k žiadnemu výsluchu svedkov v Maďarsku počas medzinárodnej výmeny informácií nedošlo. Maďarské daňové orgány vykonali iba miestne zisťovania na adresách jednotlivých odberateľov žalobcu. Je pravdou, že sa pokúsili o predvolanie príslušných konateľov resp. zástupcov predmetných spoločností za účelom výsluchu, avšak tieto osoby boli nekontaktné, nepreberali písomné zásielky a na výsluch sa nikdy nedostavili. Uvedené skutočnosti jednoznačne vyplývajú z obsahu administratívnych spisov. Námietky žalobcu v tej súvislosti, že výsluchy svedkov v Maďarsku boli nezákonné a v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR sú teda irelevantné a neopodstatnené. Najvyšší súd sa teda aj v tomto smere stotožňuje so záverom krajského súdu.

Podanie žiadosti o medzinárodnú výmenu informácií upravuje smernica Rady 77/799/EHS o vzájomnej pomoci medzi príslušnými orgánmi členských štátov v oblasti priamych daní. O podaní predmetnej žiadosti nie je potrebné kontrolovaný daňový subjekt informovať. Daňový subjekt taktiež nemá právo zúčastniť sa pri formulovaní príslušnej žiadosti, resp. rozširovať takúto žiadosť o vlastné otázky. V prípade, ak sa správca dane rozhodne požiadať o výsluch svedka podľa smernice Rady 77/799/EHS, mal by požiadať zahraničný orgán o umožnenie účasti kontrolovaného daňového subjektu na výsluchu svedka v súlade s právom dožiadaného štátu. Neúčast' daňového subjektu na výsluchu svedka v zahraničí, hoc aj v súlade s procesným postupom, ovplyvňuje výpovednú hodnotu získaných informácií. V prípade, ak dožiadaný štát oznámi výsledok vykonaného šetrenia bez toho, aby uviedol informácie o postupe, ktorým k výsledku došiel a o zdroji zistených informácií, je dôkazná hodnota takýchto informácií obmedzená, nie však nulová. Svoj význam môže mať iba v celkovom dôkaznom kontexte a v spojení aj s inými dôkazmi. Najvyšší súd však opätovne prizvukuje, že aj v prípade, že by v zmysle uvedeného pripustil určité obmedzenie výpovednej hodnoty výsluchu svedka v zahraničí z dôvodu neúčasti daňového subjektu na tomto výsluchu, v prejednávanej veci by to bolo irelevantné, keďže žiadny výsluch svedkov v Maďarsku sa neuskutočnil.

V zmysle ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ možno konštatovať, že Súdny dvor nemá právomoc preskúmať či posúdiť skutkové okolnosti týkajúce sa veci samej. Vnútroštátny súd vykonáva celkové posúdenie všetkých podkladov a skutkových okolností za účelom zistenia, či daňový subjekt konal v dobrej viere a prijal všetky opatrenia, ktoré od neho možno rozumne požadovať na zabezpečenie toho, aby vykonávaná obchodná transakcia nevedla k účasti na daňovom podvode. V prípade, ak národný súd dospeje k záveru, že daňovník vedel alebo mal vedieť, že transakcia, ktorú uskutočnil, bola súčasťou podvodu, ktorého sa dopustil nadobúdateľ a že neprijal všetky rozumné opatrenia, ktoré boli v jeho moci, aby touto podvodom zabránil, priznanie práva na oslobodenie od DPH možno zamietnuť. Článok 131 smernice Rady 2010/88/EÚ ponecháva síce členským štátom určitý priestor na voľnú úvahu pri prijímaní podmienok oslobodenia od DPH upravených v článku 138 smernice Rady 2010/88/EÚ, táto okolnosť však nemá vplyv na presnú a bezpodmienečnú povahu povinnosti oslobodenia od dane stanovenej článkom 138. Z uvedeného podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že článok 138 ods. 1 smernice Rady 2010/88/EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že má priamy účinok a zdaniteľné osoby sa ho môžu dovolávať pred vnútroštátnymi súdmi voči štátu, za účelom dosiahnutia oslobodenia od DPH na základe dodania v rámci Spoločenstva. Aplikácie uvedeného postupu sa v tomto konaní domáha aj kasačný sťažovateľ. V tejto veci zo zistených skutkových okolností ale podľa názoru kasačného súdu vyplýva, že žalobca nevyvrátil počas konania dôkazmi, že nešlo o podvodné konanie. K tomuto záveru dospeli finančné orgány, správny a aj kasačný súd poukazujúc aj na závery zistené v rámci šetrenia u všetkých odberateľov žalobcu

v Maďarsku. Odberatelia (nie iba jeden odberateľ) boli nekontaktné daňové subjekty."

Podľa ústavného súdu sa všeobecné súdy dostatočným spôsobom vysporiadali s najpodstatnejším argumentom sťažovateľky, podľa ktorého napriek tomu, že splnila všetky formálne podmienky pre priznanie nároku na oslobodenie od dane z pridanej hodnoty, správca dane vyžadoval ako ďalšiu podmienku pre priznanie nároku na oslobodenie od dane z pridanej hodnoty preukázanie dodania tovaru zahraničným odberateľom a v tomto smere vykonal aj príslušné šetrenie. Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým uviesť, že právna úprava daňového konania a oslobodenia od dane z pridanej hodnoty je založená na princípe, podľa ktorého dôkazného bremeno o splnení podmienok pre oslobodenie od dane z pridanej hodnoty znáša daňový subjekt, ktorý oslobodenie uplatňuje (napr. III. ÚS 78/2011), pričom oslobodenie od dane z pridanej hodnoty pri vývoze sa nevzťahuje na tovar ako taký, t. j. na predmet kúpnej zmluvy, ale na dodanie tovaru, teda daňovú transakciu medzi týmito subjektmi aj s preukázaním dodania daňového plnenia nadobúdateľovi v inom členskom štáte.

Aj v skoršej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa ustálil názor, podľa ktorého dôkazné bremeno o reálnom dodaní tovarov a služieb zaťažuje daňový subjekt; pričom samotné preukázanie dodávok tovaru a služieb len faktúrami a iným listinným dôkazom nie je postačujúce, pretože faktúra, resp. iné daňové doklady je relevantným dokladom, len ak je nepochybné, že sú v nej uvedené údaje odrážajúce skutočne reálne plnenie; to, že určitý doklad má všetky náležitosti účtovného dokladu a je riadne zaúčtovaný v zmysle zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, ešte nie je dôkazom o tom, že daňový subjekt je oprávnený uplatniť si odpočítanie dane z tohto dokladu (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžf 6-7/2014 z 26. marca 2015). Právne názory vyslovené v rozsudku najvyššieho súdu sú súladné so zmyslom a účelom aplikovanej právnej úpravy, tak ako ju stabilne najvyšší súd vykladá, a sú i v súlade s rozhodovacou praxou ústavného súdu, od ktorej niet dôvodu odkloniť sa ani vo veci sťažovateľky. Ústavný súd sa už prv stotožnil s právnym názorom, podľa ktorého v takýchto prípadoch nie je ústavne nekonformným postupom zaťažiť daňový subjekt dôkazným bremenom, pretože práve daňový subjekt disponuje svojím právom uplatniť si za zákonom ustanovených a splnených podmienok nárok na odpočet dane z pridanej hodnoty (je iniciátorom odpočítania dane z pridanej hodnoty), preto je jeho povinnosťou preukázať, že nárok si uplatňuje odôvodnene a za zákonom ustanovených podmienok. Dokazovanie zo strany správcu dane slúži až na následnú verifikáciu skutočností a dokladov predkladaných daňovým subjektom. Ak daňový subjekt, na ktorom leží dôkazné bremeno, svoje tvrdenia spoľahlivo nepreukáže, nemôže byť nárok na odpočet dane z pridanej hodnoty uznaný ako oprávnený (III. ÚS 78/2011).

Pokiaľ sťažovateľka tvrdí, že rozsudok najvyššieho súdu je zjavne s rozpore s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“), pričom práve rozsudok Súdneho dvora č. C-273/11 (Mecsek-Gabona), na ktorý odkazuje rozsudok najvyššieho súdu, podporuje výklad prezentovaný sťažovateľkou, ústavný súd uvádza, že s takýmto názorom sa nemožno stotožniť. Z rozhodnutia vo veci Mecsek-Gabona vyplýva: „Článok 138 ods. 1 smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, zmenenej a doplnenej smernicou Rady 2010/88/EÚ zo 7. decembra 2010, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby sa za okolností, ako sú tie, o ktoré ide vo veci samej, predávajúcemu zamietlo priznanie práva na oslobodenie od dane v prípade dodania v rámci Spoločenstva, ak sa s ohľadom na objektívne skutočnosti preukáže, že tento predávajúci si nesplnil povinnosti, ktoré mu boli uložené v oblasti dokazovania, alebo že vedel alebo mal vedieť, že plnenie, ktoré uskutočnil, bolo súčasťou podvodu, ktorý spáchal nadobúdateľ, a neprijal všetky opatrenia, ktoré od neho bolo možné rozumne požadovať na zabránenie jeho vlastnej účasti na tomto podvode.“ Je teda zrejmé, že právo na priznanie oslobodenia od dane z pridanej hodnoty bolo sťažovateľke s prihliadnutím na skutkové okolnosti jej veci zamietnuté práve v súlade s

citovaným rozhodnutím Súdneho dvora, a najvyšší súd preto správne na citované rozhodnutie odkázal a z neho pri rozhodovaní vychádzal.

Pokiaľ považuje sťažovateľka odkaz najvyššieho súdu na rozsudok Súdneho dvora č. C-425/12 vo veci Potgás za nejasný, ústavný súd konštatuje, že z rozsudku najvyššieho súdu v žiadnom prípade nevyplýva, tak ako to tvrdí sťažovateľka, že by sa nemohla dovolávať priameho účinku smernice Rady 2010/88/EÚ. Naopak, toto právo sťažovateľky najvyšší súd jasne deklaroval, čo je zrejme z citovanej časti jeho rozsudku.

Vo vzťahu k rozsudku Súdneho dvora č. C-277/14 ústavný súd uvádza, že sa stotožňuje s názorom všeobecných súdov v otázke, že tento rozsudok nie je na vec sťažovateľky aplikovateľný, keďže nejde o skutkovo totožnú vec, čo je zrejme z jeho znenia: „Ustanovenia šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladiení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia, zmenenej a doplnenej smernicou Rady 2002/38/ES zo 7. mája 2002, sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá zdaniteľnej osobe zamieta právo na odpočet dane z pridanej hodnoty splatnej alebo zaplatenej za tovar, ktorý jej bol dodaný, a to z dôvodu, že faktúru vystavil subjekt, ktorý je potrebné z hľadiska kritérií upravených touto právnou úpravou považovať za neexistujúci subjekt, a že je nemožné určiť totožnosť skutočného dodávateľa tovaru, okrem prípadu, že sa vzhľadom na objektívne skutočnosti a bez toho, aby sa od tejto zdaniteľnej osoby vyžadovali overovania, ktoré jej neprináležia, preukáže, že táto zdaniteľná osoba vedela alebo mala vedieť, že uvedené dodanie bolo súčasťou podvodu na DPH, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.“

Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľky, že tzv. ekonomická nečinnosť odberateľov bola maďarskými orgánmi na základe dožiadania zistená až dávno po období, za ktoré mala byť vyrubená DPH, ústavný súd uvádza, že tieto námietky neboli obsahom kasačnej sťažnosti a z uvedeného dôvodu sa ústavný súd touto námietkou vo vzťahu k odôvodneniu najvyššieho súdu nezaoberal.

Ústavný súd zároveň uvádza, že okolnosti zistené maďarskými orgánmi na strane odberateľov museli odôvodnene vyvolávať u daňových orgánov pochybnosti o skutočnom dodaní tovaru maďarským odberateľom. V prípade sťažovateľky je nesporné, že dodanie tovaru nebolo potvrdené maďarskými orgánmi, pričom tzv. ekonomická nečinnosť u každého zo štyroch odberateľov sťažovateľky a ďalšie skutočnosti, spochybňujúce vôbec reálnu existenciu odberateľov, ktoré vyplývajú z citovaného rozsudku najvyššieho súdu, reálne museli vzbudiť vážne pochybnosti u daňových orgánov o tom, že tovar bol týmto subjektom dodaný. K pochybnostiam tiež jednoznačne prispelo aj zistenie, že niektoré z kamiónov, ktorými mala byť preprava vykonaná, v skutočnosti po sťažovateľkou deklarovanej trase uvedenej vo faktúrach prepravu nevykonali. Ak sťažovateľka poukazuje na to, že preprava nebola potvrdená iba v prípade niekoľkých kamiónov, ústavný súd zdôrazňuje, že záver najvyššieho súdu v tejto otázke nie je v rozpore s týmto tvrdením sťažovateľky, keď najvyšší súd v rozsudku uviedol konkrétne čísla faktúr a evidenčné čísla kamiónov, u ktorých preprava nebola zistená. K tvrdenia sťažovateľky o tom, že preprava mohla byť vykonaná po iných trasách, ako je uvedené vo faktúrach, pričom daňové orgány nemali záujem skúmať toto jej tvrdenie, ústavný súd uvádza, že to bola sama sťažovateľka, ktorá faktúry s nepravdivými údajmi daňovým orgánom predložila. Je preto potrebné súhlasiť s názorom krajského súdu vyjadreným v jeho rozsudku, podľa ktorého „Zásada objektívnej pravdy ovládajúca daňové konanie nepredstavuje absolútnu povinnosť správcu dane viesť dokazovanie dovtedy, pokiaľ sa bez pochyb nepreukáže a nepotvrdia tvrdenia daňového subjektu ohľadne ním, v daňovom priznaní uvádzaných a správcom dane preverovaných skutočností, nakoľko daňové konanie nie je konaním vyhľadávacím. Preto je na správcovi dane vykonávaným dokazovanie a jeho úvaha, aké dôkazy vykoná, akým spôsobom dokazovanie doplní, akú hodnovernosť, dôkaznú silu a schopnosť zvrátiť závery vyplývajúce z

realizovaného dokazovania z nich vyvodí, a to predovšetkým s prihliadnutím na skutočnosti a dôkazy vyplývajúce zo zistení, ktoré už má správca dane v priebehu konania k dispozícii (porovnaj napríklad rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Sžf/58/2015 a sp. zn. 4Sžf/30/2014).

V tejto situácii bolo na sťažovateľke, aby bola schopná preukázať, že tovar bol skutočne prepravený z tuzemska do Maďarska a dodaný odberateľovi v Maďarsku, pretože iba v takom prípade mohol byť oslobodený od dane z pridanej hodnoty. Je vecou daňového subjektu, aby postupoval pri výkone svojej podnikateľskej činnosti spôsobom, ktorý mu umožní v takomto prípade preukázať okruh zákonom vyžadovaných dokazovaných skutočností.

Ústavný súd zdôrazňuje, že nie je povinnosťou daňových orgánov preukázať, že tovar nebol dodaný do členského štátu Európskej únie, naopak, je povinnosťou daňového subjektu v prípade dodania tovaru do iného členského štátu Európskej únie (na to, aby bol tovar oslobodený od dane z pridanej hodnoty) preukázať, že bol skutočne do iného členského štátu dodaný. Pokiaľ preto sťažovateľka nepreukázala pravdivosť a vierohodnosť obsahu údajov v dokladoch predložených daňovým orgánom dôkazmi, nepreukázala, že v jej prípade došlo k dodaniu tovaru, ktorý je odoslaný alebo prepravený z tuzemska do iného členského štátu, a nesplnila preto podmienky na oslobodenie od dane z pridanej hodnoty.

Vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľky o tom, že jej nebolo umožnené zúčastniť sa výsluchu svedkov v Maďarsku, ústavný súd uvádza, že aj touto námietkou sa najvyšší súd zaoberal a vyčerpávajúco sa k nej vyjadril. Sťažovateľka neuvádza žiadne konkrétne okolnosti, ktorými by právny názor najvyššieho súdu a ním zistené skutkové okolnosti boli spochybnené. Pokiaľ sťažovateľka tvrdí, že boli vypočúvaní svedkovia, neuvádza, o akých konkrétnych svedkov išlo a akých výsluchov jej nebolo umožnené sa zúčastniť. Jej tvrdenie je opäť založené iba na jej ničím nepodložených úvahách. Pokiaľ namieta výsluch J. K., je zrejmé, že išlo iba o osobu splnomocnenú na doručovanie, ktorá nie je osobou, ktorá by sa vyjadrila k meritu veci, iba k adrese konateľky spoločnosti, čo jednoznačne vyplýva z rozsudku najvyššieho súdu.

Pokiaľ sťažovateľka namieta odňatie zákonnému sudcovi, ústavný súd v súvislosti s touto námietkou uvádza, že sťažovateľka okrem vlastných úvah o tom, že nie je možné, aby všetky jej žaloby boli pridelené výhradne jednému z dvoch senátov krajského súdu, neuvádza žiadne relevantné skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že k porušeniu práva na zákonného sudcu skutočne došlo. Navyše, je potrebné zdôrazniť, že tieto skutočnosti neboli predmetom podanej kasačnej sťažnosti, a preto nie je možné spochybňovať postup najvyššieho súdu v súvislosti s námietkami, ktoré mu neboli sťažovateľkou predložené.

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľka uviedla v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký jeho výklad a aplikáciu príslušných zákonných ustanovení, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s namietaným porušením článkov ústavy, dohovoru, dodatkového protokolu a zmluvy o Európskej únii.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho názor svojim vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom názorov všeobecných súdov. Nad rámec tohto odôvodnenia ústavný súd poukazuje na ustálený právny názor, podľa ktorého právo na spravodlivý proces neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 3/97, II. ÚS 173/07).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti neuvádza žiadne skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé spochybniť správnosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu. Z

ústavnoprávneho hľadiska napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nemôže byť predmetom kritiky ústavného súdu, pretože pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky správne aplikoval príslušné ustanovenia Súdneho správneho poriadku a v jeho odôvodnení sú uvedené dostatočné dôvody vo vzťahu k § 43 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov i ustanoveniam upravujúcim daňové konanie, ktoré ho viedli k záveru uvedenému vo výrokovej časti namietaného rozsudku.

Ústavný súd rozhodol:

Sťažnosti sťažovateľky nevyhovuje.

Odlíšne stanovisko sudcu Milana Ľalíka

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde uplatnil proti nálezu odlíšne stanovisko sudca Mila Ľalík, lebo podľa jeho názoru malo byť sťažnosti sťažovateľky vyhovené, a to z týchto stručných dôvodov:

1. Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie – ktorá je pre tieto účely záväzná pre všetky orgány verejnej moci na Slovensku, teda aj pre ústavný súd – existujú iba dva prípady, v ktorých nedodržanie formálnej požiadavky môže spôsobiť stratu práva na oslobodenie od DPH (rozsudok z 9. 2. 2017, Euro Tyre, C-21/16, bod 38 a tam citovaná judikatúra).

a) Na jednej strane sa zásady daňovej neutrality na účely oslobodenia od DPH nemôže dovoľávať zdaniteľná osoba, ktorá sa zámerne zúčastnila daňového podvodu, a uviedla tak do rizika fungovanie spoločného systému DPH (citovaný rozsudok C-21/16, bod 39 a tam citovaná judikatúra). Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie nie je v rozpore s právom Únie žiadať od subjektu, aby konal v dobrej viere a prijal všetky opatrenia, ktoré od neho možno rozumne požadovať na zistenie, že transakcia, ktorú uskutočňuje, nepovedie k jeho účasti na daňovom podvode. V tomto prípade nebolo sťažovateľke preukázané, že vedela alebo mala vedieť, že plnenie, ktoré uskutočnila, bolo súčasťou podvodu, ktorý spáchal nadobúdateľ, a že neprijala všetky opatrenia, ktoré od nej bolo možné rozumne požadovať na zabránenie tomuto podvodu (C-21/16, bod 40 a tam citovaná judikatúra).

b) Na druhej strane porušenie formálnej požiadavky môže viesť k odmietnutiu oslobodenia od DPH aj vtedy, ak je následkom tohto porušenia nemožnosť predložiť jasný dôkaz o tom, že hmotnoprávne požiadavky boli splnené.

2. V prejednávanej veci sťažovateľka preukázala všetky rozhodujúce dokumenty, potvrdzujúce dodanie tovaru do zahraničia, ktoré aj predložila správcovi dane, aby jej mohlo byť priznané uplatnené právo (nárok).

3. Požiadavka najvyššieho súdu – aprobovaná nálezom ústavného súdu – že sťažovateľka nepreukázala reálne (fyzické) odovzdanie či dodanie tovaru nadobúdateľovi v inom členskom štáte, ide podľa môjho názoru nad rámec toho, čo je potrebné na zabezpečenie riadneho výberu dane, lebo je to v rozpore so zásadou právnej istoty a zásadou proporcionality (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. 10. 2014, Traum, C-492/13, bod 27 a citovaná judikatúra) a najmä so zákazom extenzívneho zaťaženia sťažovateľky dôkazným bremenom, ktoré ex post nie je spôsobilá preukázať.

4. Zásada právnej istoty, ktorej logickým dôsledkom je zásada ochrany legitímnych očakávaní, vyžaduje, aby právne pravidlá boli jasné a presné a aby ich použitie bolo pre právne subjekty predvídateľné (C-492/13, bod 28).

5. Vzhľadom na všetky uvedené úvahy som dospel k záveru, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu mal byť zrušený a vec mu mala byť vrátená na ďalšie

	konanie.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	NS SR sp. zn. 8 Sžf 6-7/2014; sp. zn. 4Sžf/58/2015; sp. zn. 4Sžf/30/2014 III. ÚS 78/2011 Súdny dvor EÚ: rozsudok č. C-273/11 (Mecsek-Gabona); č. C-425/12 (Potgás); č. C-277/14; C-21/16 (Euro Tyre)
súvisiace právne predpisy	zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov
klúčové slová	daň-daňová kontrola daň-dokazovanie v daňovom konaní správne súdnictvo-rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam správnych orgánov daň-z pridanej hodnoty

spisová značka	I. ÚS 309/2018
populárny názov	bezdôvodné obohatenie
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	14.11.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Iba zo samotnej skutočnosti, že sťažovateľke boli posielané navrhovateľom finančné prostriedky nad rámec súdom určeného výživného, nemožno usudzovať, že došlo na jej strane k bezdôvodnému obohateniu. Ak sťažovateľka skutočne použila finančné prostriedky na výživu maloletej dcéry, ktorá je aj dcérou navrhovateľa zaviazaného prispievať na jej výživu, tak ako tvrdí, potom sťažovateľka nemala z takéhoto plnenia majetkový prospech, a preto nie je splnený zákonný predpoklad pre vznik zodpovednosti sťažovateľky za bezdôvodné obohatenie, pretože sťažovateľka z týchto finančných prostriedkov majetkový prospech nemala. K vzniku zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie je vždy potrebné splnenie základných predpokladov, a to zistenie bezdôvodného obohatenia jedným subjektom, majetková ujma iného subjektu, protiprávnosť získania bezdôvodného obohatenia a príčinná súvislosť medzi protiprávnym získaním bezdôvodného obohatenia jedným subjektom a majetkovou ujmovou druhého subjektu. Splnenie týchto predpokladov musí preukázať ten, kto tvrdí, že na jeho úkor bolo bezdôvodné obohatenie získané.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka, matka maloletej a plnoletej dcéry, podala okresnému súdu návrh na zvýšenie výživného. Okresný súd rozsudkom zo dňa 15.06.2013 zvýšil otcovi výživné na sumu 110,- € mesačne s účinnosťou od 21.11.2012 a dlh na zmeškanom výživnom vo výške 253,89 € mu povolil splácať v mesačných splátkach po 15,- € k rukám sťažovateľky. Otec súdom určené výživné opäť neplatil vo výškach zodpovedajúcich rozsudku, ale výživné opäť poukazoval nepravidelne a v rôznych výškach. Vzhľadom na skutočnosť, že staršia dcéra sťažovateľky už v tej dobe bola plnoletá a otec bol povinný jej prislúchajúce výživné plniť k jej rukám, sťažovateľka považovala výživné plnené k jej rukám za výživné na maloletú a splátku dlžného zvýšeného výživného ako aj dlžného výživného z doby pred zvýšením výživného a tieto prijaté platby použila výlučne na zabezpečenie výživy maloletej.

	<p>Otec detí sa žalobou zo dňa 26.05.2015 podanou na okresný súd domáhal uhradenia sumy 3.047,70 € s prísl. z titulu bezdôvodného obohatenia. Následne otec svojim návrhom zo dňa 02.05.2017 navrhol zmenu výšky uplatneného nároku a žalobu vzal čiastočne späť. Rozsudkom tento rozhodol tak, že sťažovateľka je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 1.677,75 € s úrokom z omeškania vo výške 5,05 € ročne zo sumy 1.677,75 € od 25.11.2015 do zaplatenia.</p> <p>Proti tomuto rozhodnutiu súdu prvej inštancie podala sťažovateľka odvolanie. Rozsudkom krajského súdu zo dňa 05.04.2018 (ďalej len "napadnutý rozsudok") bol rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II. a IV. potvrdený. Sťažovateľka tvrdí, že napadnutým rozsudkom bolo porušené jej právo na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo sťažovateľky vlastniť majetok vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 Ústavy SR pre arbitrárnosť a svojvoľu ohľadom neaplikovania zákonných ustanovení Zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine. Odvolací súd podľa sťažovateľky arbitrárne rozhodol o jej návrhu tým, že svoje skutkové zistenia a právne názory riadne neodôvodnil. Odvolací súd sa obmedzil vo svojich záveroch na konštatácie záverov súdu prvej inštancie bez logického vysvetlenia zistených skutočností s použitím súvisiacich právnych ustanovení. Napadnutý rozsudok je tak nepresvedčivý a popiera základné princípy spravodlivého procesu, ktorého výsledkom je predvídateľné rozhodnutie pre účastníkov konania.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Predmetom sťažnosti bolo tvrdenie sťažovateľky, že rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože krajský súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, rozhodnutie založil na nesprávnych skutkových zisteniach a vec nesprávne právne posúdil.</p> <p>K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu</p> <p>Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je ani chrániť fyzické osoby a právnické osoby pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01, IV. ÚS 111/09).</p> <p>Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Z uvedeného vyplýva, že bolo úlohou ústavného súdu podľa špecifických okolností konkrétneho prípadu posúdiť, či absencia odôvodnenia, tak ako na ňu poukazovala sťažovateľka vo svojej sťažnosti, a nesprávne skutkové zistenia a právne závery dosahujú takú intenzitu, že ňou bolo zasiahnuté do základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou a taktiež judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva konštatuje, že za argumenty, ktoré boli z hľadiska výsledku rozhodovania krajského súdu o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu rozhodujúce, je potrebné považovať tvrdenia sťažovateľky obsiahnuté v odvolaní, že všetky platby od žalobcu použila na výživu maloletej a</p>

jej právny názor, že nejde o vzťah z bezdôvodného obohatenia, keďže z plnenia žalobcu nezískala žiadny majetkový prospech. Ústavný súd poukazuje na tú časť rozsudku krajského súdu, z ktorého je zrejmé, že krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní vychádzal z nesprávneho skutkového zistenia, že sťažovateľka mala platby od žalobcu použiť na úhradu životných nákladov plnoletej dcéry čo podľa tvrdenia krajského súdu uviedla aj v odvolaní, pričom následne sa celá argumentácia krajského súdu odvíja od tohto nesprávneho skutkového zistenia. Ako je však zrejmé z odvolania sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu, táto v odvolaní uvádzala, že platby od žalovaného použila na výživu maloletej a nie plnoletej. Dôsledkom nesprávneho skutkového zistenia je tak v rozsudku krajského súdu absencia odpovede nielen na rozhodujúce argumenty sťažovateľky obsiahnuté v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, ale na všetky argumenty sťažovateľky, keďže odvolanie vychádzalo z iného skutkového stavu, z akého pri svojom rozhodovaní vychádzal krajský súd.

Ústavný súd zároveň v súvislosti s tvrdením sťažovateľky, že sa na úkor žalobcu neobohatila, pretože všetky prostriedky požila na výživu maloletej uvádza, že podstata zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie spočíva v tom, že toho, kto poruší povinnosť neobohacovať sa na úkor iného, stíha nepriaznivý právny následok v podobe sankcie spočívajúcej v povinnosti bezdôvodné obohatenie vydať. K vzniku zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie je vždy potrebné splnenie základných predpokladov, a to zistenie bezdôvodného obohatenia jedným subjektom, majetková ujma iného subjektu, protiprávnosť získania bezdôvodného obohatenia a príčinná súvislosť medzi protiprávnym získaním bezdôvodného obohatenia jedným subjektom a majetkovou ujmov druhého subjektu. Splnenie týchto predpokladov musí preukázať ten, kto tvrdí, že na jeho úkor bolo bezdôvodné obohatenie získané. V súvislosti s uvedeným ústavný súd pripomína, že bolo povinnosťou navrhovateľa preukázať, že sa sťažovateľka na úkor žalobcu bezdôvodne obohatila. Podľa názoru ústavného súdu iba zo samotnej skutočnosti, že sťažovateľke boli posielané navrhovateľom finančné prostriedky nad rámec súdom určeného výživného, nemožno usudzovať, že došlo na jej strane k bezdôvodnému obohateniu. Ak sťažovateľka skutočne použila finančné prostriedky na výživu maloletej dcéry, ktorá je aj dcérou navrhovateľa zaviazaného prispievať na jej výživu, tak ako tvrdí, potom sťažovateľka nemala z takéhoto plnenia majetkový prospech, a preto nie je splnený zákonný predpoklad pre vznik zodpovednosti sťažovateľky za bezdôvodné obohatenie, pretože sťažovateľka z týchto finančných prostriedkov majetkový prospech nemala.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že ak krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu vychádzal z nesprávnych skutkových zistení, ktoré sú vo veci sťažovateľky rozhodujúce, a následne ako dôsledok týchto nesprávnych skutkových zistení neodpovedal na podstatné otázky obsiahnuté v odvolaní, je potrebné považovať rozsudok krajského súdu za nepresvedčivý, nespĺňa parametre zákonnosti a ústavnosti a minimálne požiadavky, ktoré sú na odôvodnenie súdnych rozhodnutí kladené, a vyvoláva tak účinky nezlučiteľné s obsahom základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu s uvedenými a rozhodujúcimi argumentmi sťažovateľky obsiahnutými v odvolaní proti rozsudku okresného súdu sa vysporiadať ústavne súladným spôsobom a o odvolaní sťažovateľky opätovne rozhodnúť.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy sa ústavný súd riadil princípom minimalizácie svojich

	<p>zásahov do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Uvedené vyplýva z jeho subsidiárneho postavenia pri ochrane základných práv a slobôd. Vychádzal pritom v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a príkazom krajskému súdu, aby o podanom odvolaní sťažovateľky znovu konal a rozhodol, sa otvára priestor na to, aby sa krajský súd v ďalšom konaní sám vysporiadal s ochranou uvedených práv hmotného charakteru. Ústavný súd preto tejto časti sťažnosti sťažovateľky nevyhovel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ich ochranou v konaní pred ústavným súdom.</p> <p>Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Na základe citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde preto ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na nové konanie. Krajský súd bude v danom prípade v súlade s ustanovením § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu z 5. apríla 2018 porušené boli.</p> <p>Rozsudok krajského súdu z 5. apríla 2018 zrušuje a vec mu vracia na nové konanie a rozhodnutie.</p> <p>Krajský súd je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 325,42 € na účet jej právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.</p> <p>Sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov	I. ÚS 17/01, IV. ÚS 111/09 I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05
súvisiace právne predpisy	zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
klúčové slová	bezdôvodné obohatenie-vydanie vyživovacia povinnosť-výživné

spisová značka	I. ÚS 338/2018
populárny názov	väzba - rýchlosť rozhodovania
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	14.11.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 5
analytická právna veta	Jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehota rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom

	<p>stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne. Pri posudzovaní neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o zákonnosti väzby sa vychádza aj z pravidla, že keď sa na rozhodovaní o návrhoch osoby pozbavenej osobnej slobody na preskúmanie zákonnosti tohto pozbavenia zúčastnilo viac stupňov súdov, berie sa do úvahy celková dĺžka konania, to znamená od podania návrhu až do právoplatného rozhodnutia o ňom.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľ bol uznesením okresného súdu z 29. apríla 2016 v spojení s uznesením krajského súdu 23. mája 2016 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku. Sťažovateľ podal 22. marca 2018 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, v ktorej poukázal na stav súdneho konania a dôkaznú situáciu, ktorá sa podľa jeho názoru vyvíja v jeho prospech, a preto navrhol nahradiť väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka, alternatívne prijať peňažnú záruku a tiež nahradiť väzbu písomným sľubom. Otec sťažovateľa podal 10. apríla 2018 žiadosť o prepustenie sťažovateľa z väzby na slobodu, v ktorej navrhol, aby sa jeho väzba nahradila ponukou záruky dôveryhodnej osoby. Okresný súd napriek písomnému ospravedlneniu otca sťažovateľa tomu rozhodol o otcovej žiadosti bez jeho vypočutia. Sťažovateľ, ako aj jeho otec podali proti predmetnému rozhodnutiu okresného súdu sťažnosť, v ktorej poukázali na vážne chyby konania, ktoré súviseli nielen s tým, že súd prvého stupňa nedostatočne odôvodnil výrok o nenahradení väzby ponúkanou zárukou a dohľadom probačného a mediačného úradníka, ale aj s tým, že súd bol povinný vykonať jeho výsluch, minimálne z toho dôvodu, že bol iniciátorom tohto konania.</p> <p>O podaných sťažnostiach rozhodol krajský súd uznesením z 29. mája 2018, ktorým zrušil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa z dôvodu, že tento nepostupoval dôsledne pri zisťovaní okolností rozhodujúcich pre posúdenie žiadosti otca sťažovateľa. Krajský súd dospel k záveru, že procesný postup uvedený v § 80 ods. 2 Trestného poriadku nebol dodržaný, v dôsledku čoho nie sú dostatočne objasnené všetky rozhodujúce skutočnosti potrebné pre posúdenie ponúkanej záruky, teda či je spôsobilá nahradiť väzbu obžalovaného.</p> <p>Následne okresný súd o žiadosti otca sťažovateľa rozhodol opätovne po výsluchu sťažovateľa uznesením z 15. júna 2018 tak, že väzbu sťažovateľa ponukou prevzatia záruky dôveryhodnej osoby za jeho ďalšie správanie a dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradil a ponúkanú peňažnú záruku neprijal. Proti predmetnému rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej poukázal na vážne chyby konania, ktoré súviseli nielen s tým, že súd prvého stupňa nedostatočne odôvodnil výrok o nenahradení väzby ponúkanou zárukou a dohľadom probačného a mediačného úradníka, ale i poukázaním na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 126/05, pretože podľa jeho názoru sa zákonný sudca nezaoberal žiadosťou o prepustenie z väzby urýchlene, keďže od podania žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu (9. apríla 2018) až do doručenia rozhodnutia o väzbe (uznesenie krajského súdu 11. júla 2018) uplynulo viac ako 13 týždňov (92 dní).</p> <p>Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv garantovaných čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu a postupom krajského súdu pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdiť ústavnosť sťažovateľom tvrdeného zásahu do obsahu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby, ktoré sťažovateľ považuje za neprimerane dlhé a nespĺňajúce požiadavku neodkladnosti.</p> <p>Ústavný súd v zmysle svojej ustálenej judikatúry zdôrazňuje, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a</p>

zákonosti (mutatis mutandis III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Toth c. Rakúsko z 12. 12. 1991). Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03).

Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (obdobne pozri aj III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06).

Pri posudzovaní neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o zákonosti väzby sa vychádza aj z pravidla, že keď sa na rozhodovaní o návrhoch osoby pozbavenej osobnej slobody na preskúmanie zákonosti tohto pozbavenia zúčastnilo viac stupňov súdov, berie sa do úvahy celková dĺžka konania, to znamená od podania návrhu až do právoplatného rozhodnutia o ňom (napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Letellier v. Francúzsko, 26. 6. 1991, § 56 a Navarra v. Francúzsko, 23. 11. 1993, § 28).

Z listinných dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, ako aj zo vzájomne nesporných (nespochybnovaných) tvrdení účastníkov konania možno konštatovať, že od predloženia žiadosti o prepustenie sťažovateľa z väzby okresnému súdu 10. apríla 2018 do právoplatného rozhodnutia o nej uplynulo 98 dní (uznesenie z 11. júla 2018 bolo doručené sťažovateľovi 18. júla 2018). Krajský súd disponoval so spisom z dôvodu opakovaného rozhodovania o sťažnostiach proti uzneseniam súdu prvého stupňa celkovo 30 dní (od 24. mája 2018 do 30. mája 2018, od 31. mája 2018 do 8. júna 2018 a od 4. júla 2018 do 17. júla 2018), okresný súd tak mal predmetný spis vo svojej dispozícii po celý zostávajúci zvyšok uvedeného obdobia. Pokiaľ sa okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti odvoláva na 39 dní trvajúcu práceneschopnosť otca sťažovateľa ako osoby ponúkajúcej záruku, ktorá bola dôvodom, že nemohol reálne rozhodnúť, ústavný súd v danej súvislosti konštatuje, že už v uznesení krajského súdu z 29. mája 2018 bolo okresnému súdu uložené, aby si v prípade pretrvávajúcej práceneschopnosti otca sťažovateľa zabezpečil jeho vyjadrenie k dôvodom väzby a podstate obvinenia sťažovateľa písomne. Uvedený argument preto ústavný súd neakceptoval.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v namietanom konaní tak nespĺňal požiadavku neodkladnosti a urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v intenciách práv zaručených čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, a preto prvým výrokom tohto nálezu vyslovil, že okresný súd v súvislosti s rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby porušil základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu zaručené čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy.

Keďže postup krajského súdu pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o prepustení z väzby zodpovedal požiadavkám kladeným na urýchlené a neodkladné rozhodovanie o väzobných veciach, ústavný súd vo svojom druhom výroku vyslovil, že vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľa nevyhovuje.

Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu čl. 5 ods. 3 dohovoru

	<p>postupom oboch konajúcich všeobecných súdov pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby ústavný súd, vychádzajúc zo svojej predchádzajúcej judikatúry (III. ÚS 569/2017, III. ÚS 581/2015), dodáva, že procesné garancie pri súdnej kontrole väzby v prípade osobitného typu väzobného konania, predmetom ktorého je preskúmanie žiadosti o prepustenie z väzby, poskytuje čl. 5 ods. 4 dohovoru, nie však čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorý je aplikovateľný na prvotné štádium rozhodovania o väzbe (primárne rozhodnutie o vzatí do väzby). S ohľadom na uvedený záver ústavný súd v tejto časti sťažnosti sťažovateľa nevyhovel.</p> <p>Sťažovateľ v petite sťažnosti súčasne žiadal, aby ústavný súd prikázal krajskému súd, aby ho prepustil na slobodu. Za dôvod na prepustenie obvineného z väzby možno považovať takú situáciu, keď sa v trestnej veci riešenej väzobne nekoná zo strany orgánov činných v trestnom konaní s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. To znamená, že dôvodom na prepustenie z väzby sú prieťahy v konaní vo veci samej, teda napríklad pomalý postup policajného vyšetrovania. Naproti tomu pomalé rozhodovanie o väzbe, resp. o jej ďalšom trvaní spravidla nie je dôvodom na prepustenie z väzby. Výnimkou z tohto pravidla sú napríklad tie prípady, keď priamo zo zákona vyplýva lehota, v ktorej má byť o väzbe rozhodnuté (II. ÚS 80/2015).</p> <p>Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že dĺžka konania o väzbe spravidla nie je dôvodom na prepustenie obvineného z väzby. Na základe tejto argumentácie nebolo možné vyhovieť uvedenej požiadavke sťažovateľa.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Základné právo sťažovateľ na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v súvislosti s právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby postupom okresného súdu porušené boli.</p> <p>Sťažnosti sťažovateľa vo zvyšnej časti nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	<p>ESELP: Toth c. Rakúsko z 12. 12. 1991, Letellier v. Francúzsko, 26. 6. 1991, § 56 a Navarra v. Francúzsko, 23. 11. 1993, § 28</p> <p>II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03</p> <p>III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03</p> <p>III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	<p>väzba-v konaní pred súdom</p> <p>väzba-žiadosť o prepustenie</p> <p>väzba-rýchlosť rozhodovania</p> <p>väzba-nahradenie väzby</p>

Uznesenie:

spisová značka	I. ÚS 359/2018
populárny názov	prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí

dátum rozhodnutia	10.10.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 41 ods. 4 Ústava Slovenskej republiky čl. 41 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 41 ods. 5 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Pod pojmom "procesný postup" v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) civilného sporového poriadku sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľky (sťažovateľky).
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka sa návrhom doručeným okresnému súdu 16. marca 2016 dožadovala nariadenia výchovného opatrenia podľa § 37 ods. 3 písm. a) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), ktorým by bola jej maloletá dcéra dočasne odňatá z osobnej starostlivosti otca a aby sa u nej nariadil pobyt v pedopsychiatrickom zariadení najdlhšie na dobu 6 mesiacov s cieľom zabezpečenia odbornej diagnostiky.</p> <p>Okresný súd návrh sťažovateľky zamietol rozsudkom zo dňa 13. 3. 2017.</p> <p>Sťažovateľka podala proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozhodnutím zo 17. októbra 2017 tak, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Sťažovateľka preto podala dovolanie, ktorým sa domáhala zrušenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu, ako aj krajského súdu, a žiadala vec vrátiť okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie. Sťažovateľke bolo následne 2. augusta 2018 doručené napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým podané dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).</p> <p>Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že súdy arbitrárnym spôsobom a bez relevantných dôkazov neustále akceptovali vo svojich rozhodnutiach manipulatívne správanie a konanie otca aj pri maloletej a všetku vinu za to, ako sa k sťažovateľke maloletá správa a nechce sa s ňou kontaktovať, pripisovali bez akýchkoľvek dôkazov len jej, a to napriek tomu, že maloletá trpí druhým stupňom syndrómu zavrhnutého rodiča. Neakceptovali ani výsledok súdom nariadeného výchovného opatrenia podľa § 37 ods. 2 písm. d) zákona o rodine a návrh, ktorý vychádzal z tohto výsledku a ktorým sťažovateľka žiadala pre maloletú nariadiť ďalšie výchovné opatrenie podľa § 37 ods. 3 písm. a) zákona o rodine, diagnostický pobyt v pedopsychiatrickom zariadení, neakceptovali a zamietli ho. Nenariadením tohto výchovného opatrenia sa sťažovateľke ako matke maloletej upierajú zo strany súdov jej základné práva, najmä právo na starostlivosť a výchovu jej maloletej dcéry.</p> <p>Na základe vyššie uvedeného sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia základného práva garantovaného čl. 41 ods. 1, 4 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
z odôvodnenia	K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky napadnutým rozhodnutím okresného súdu Podľa princípu subsidiarity ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné

súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavou a zákonom o ústavnom súde upraveného konania o sťažnosti subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť (porov. I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje možnosť ústavného súdu uplatniť svoju právomoc proti napadnutému rozsudku okresného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods.2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky napadnutým rozhodnutím krajského súdu

Ústavný súd ďalej pripomína, že podľa konštantnej judikatúry nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd pri preskúmaní obsahu napadnutého rozhodnutia krajského súdu okrem námietok sťažovateľky, ktoré predniesla vo svojej sťažnosti, prihliadal aj na obsah námietok, ktoré sťažovateľka predniesla vo svojom odvolaní proti rozsudku okresného súdu, ktoré boli zhrnuté v odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že námietky, ktoré boli obsahom odvolania sťažovateľky, sťažovateľka v podstate preniesla aj do svojej sťažnosti, ktorú adresovala ústavnému súdu. Krajský súd v relevantnej časti napadnutého rozhodnutia uviedol: "Odvolací súd preskúmal vec, v ktorej nie je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania podľa § 65, 66 zákona o rodine, zákona č. 161/2015 Z. z., Civilný mimosporový poriadok (ďalej C.m.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1, § 378 ods. 1, § 219 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej C.s.p.), s verejným vyhlásením rozhodnutia podľa § 219 ods. 3 C.s.p., a dospel k záveru, že odvolaniu matky maloletej nie je možné vyhovieť. Súd prvej inštancie vo veci vykonal potrebné dokazovanie, vyvodil z neho správny právny záver a svoje rozhodnutie aj riadne zdôvodnil. V odvolaní neboli uvedené žiadne nové skutočnosti, ktoré by mali za následok zmenu rozhodnutia súdu prvej inštancie. Podľa § 387 ods. 2 C.s.p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Odvolací súd poukazuje na správne dôvody súdu prvej inštancie, s ktorými sa stotožňuje. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd dopĺňa, že na námietky, ktoré uvádza matka maloletej v odvolaní, nebolo možné prihliadnuť, pretože boli predmetom konania na súde prvej inštancie, s ktorými sa súd prvej inštancie aj náležite vysporiadal. Odvolací súd zdôrazňuje, že súd prvej inštancie vo veci vykonal dostatočné dokazovanie, z ktorého vyvodil aj správny právny záver. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie je rozsiahle, ale aj dostatočne presvedčivé. Rozhodnutie odvolacieho súdu je podporené aj

vyjadrením okresného prokurátora. Odvolací súd vo veci samej dopĺňa, že vzťahy medzi rodičmi a deťmi sú vzťahy veľmi citlivé a ich najvhodnejší spôsob úpravy je dohoda medzi rodičmi a v danom prípade už aj dohoda medzi takmer plnoletou a matkou. Z obsahu spisu vyplýva, že v súčasnosti tieto vzťahy nie sú dobré, maloletá matku odmieta a k zlepšeniu týchto vzťahov by rozhodne nepomohlo výchovné opatrenie tak, ako ho navrhuje matka maloletej. Tu sa odvolací súd stotožňuje so závermi súdu prvej inštancie, že vzhľadom na vek, status, inteligenciu maloletej by takého opatrenie negatívne zasiahlo do jej života a zhoršilo by nielen vzťah s matkou, ale poznačilo by aj vzťah maloletej a jej sociálneho okolia. Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, že je na matke, aby hľadala spôsob obnovenia vzťahu s maloletou, prejavila vysokú mieru empatie voči maloletej, pretože situácia, v ktorej sa maloletá nachádza, určite nie je pre ňu ľahká. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je správne, odvolací súd ho potvrdil podľa § 387 C.s.p.“

V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že medzi označenými právami a argumentáciou vyjadrenou v ústavnej sťažnosti chýba akákoľvek príčinná súvislosť. Obsahom námietok je skutočnosť, že sťažovateľka sa nestotožňuje so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu, ktoré bolo v plnom rozsahu potvrdené napadnutým rozhodnutím krajského súdu. Jej argumentácii však chýba akýkoľvek ústavnoprávny rozmer.

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia krajského súdu dospel k záveru, že tento svoje rozhodnutie náležite odôvodnil, predmetné rozhodnutie obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov a ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v časti smerujúcej proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu.

Obsahom námietok sťažovateľky týkajúcich sa napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu je skutočnosť, že najvyšší súd tým, že odobril rozhodnutie odvolacieho súdu nadväzujúce na rozhodnutie súdu prvej inštancie, mal postupovať svojvoľne, keďže podľa názoru sťažovateľky na jej prípad bolo nevyhnutné aplikovať ustanovenia týkajúce sa dovolania podaného v zmysle § 420 písm. f) CSP v spojení s § 2 Civilného mimosporového poriadku.

Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné zopakovať svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v zásade do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Otázka posúdenia

prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010).

Najvyšší súd v relevantných častiach napadnutého rozhodnutia uviedol: "V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovacia činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 8 Cdo 56/2017). Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, potom už „postupom súdu“ zásadne nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru odvolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval ústavný súd napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017).

V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V prejednávanej veci odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie a v celom rozsahu sa s ním stotožnil, pričom odkázal v podrobnostiach na odôvodnenie tohto rozhodnutia. Dovolací súd zdôrazňuje, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe lak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým tvorí - ako už bolo spomenuté, jeden celok. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, čoho a z akých dôvodov sa matka domáhala nariadenia výchovného opatrenia, čo sledovala svojím návrhom a odvolaním, z ktorých skutočností a dôkazov súd vychádzal, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd; odvolací súd zaujal aj závery k jeho právnemu posúdeniu, s ktorým sa

	<p>stotožnil. Z rozhodnutia sú tiež zrejmé úvahy odvolacieho súdu vedúce ho k potvrdeniu záveru súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu matky na nariadenie výchovného opatrenia a tým pádom k neakceptovaniu odvolacej argumentácie matky. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľky.</p> <p>Z obsahu dovolania vyplývajú aj výhrady k právnym záverom odvolacieho súdu a polemikou s nimi spája svoje presvedčenie, že súdy zasiahli do jej práva na spravodlivý súdny proces. Argumentácia matky, ktorou zdôvodňuje vadu zmätočnosti konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, smeruje predovšetkým k spochybneniu správnosti právneho posúdenia veci súdmi. Pokiaľ totiž dovolateľka namieta, že súdy pri rozhodovaní nezohľadnili tie skutočnosti, ktoré mali viesť k vyhovneniu návrhu, ide z hľadiska obsahového nie o námietky týkajúce sa procesného postupu súdov (v zmysle procedúry pojednania veci), ale o námietky týkajúce sa právneho posúdenia (právnych záverov súdov), na ktorom súdy založili svoje rozhodnutia. Najvyšší súd už ale podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Na tom zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017. Vytýkaná nesprávnosť právneho posúdenia nie je procesnou vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP a nezakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia".</p> <p>Vychádzajúc z citovaného ústavný súd vo vzťahu k záverom uvedeným v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ich ústavnú udržateľnosť a nezistil, že by posudzované rozhodnutia boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené, a tým mohli zakladať dôvod na zásah ústavného súdu.</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa predmetnou vecou zaoberal primeraným spôsobom a následne dostatočným spôsobom odôvodnil svoje závery. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup odvolacieho súdu, t. j. taký postup, ktorý by nemal oporu v zákone, a preto nemožno napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu z ústavnoprávneho hľadiska hodnotiť ako ústavne nekonformné. Ak má sťažovateľka na danú vec iný názor, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už viackrát zdôraznil, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhoví, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom (napr. IV. ÚS 340/04, II. ÚS 519/2012, II. ÚS 140/2013). Vykladať a aplikovať zákony je v právomoci všeobecných súdov a ak tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať.</p> <p>Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie signalizovali možnosť vyslovenia porušenia označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, a preto sťažnosť aj v danej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Sťažnosť sťažovateľky odmieta.</p>
použité odkazy na	NS SR: 3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017, 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo

relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017, R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014 I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018 IV. ÚS 340/04, II. ÚS 519/2012, II. ÚS 140/2013
súvisiace právne predpisy	zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	dieťa-výchova dieťaťa dieťa-záujem dieťaťa rodičovské práva, rodina konanie pred ústavným súdom-podmienky konania pred ústavným súdom

spisová značka	I. ÚS 393/2018
populárny názov	predpoklady väzobného stíhania
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	14.11.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 5
analytická právna veta	Pre počiatočné štádium väzby postačuje existencia, resp. trvanie dôvodného podozrenia (conditio sine qua non zákonnosti väzby), že zadržaná osoba spáchala trestný čin. Po uplynutí určitého času však už splnenie tejto podmienky nestačí a treba zisťovať, či sú dané aj iné dôvody ospravedlňujúce pozbavenie slobody a či sú relevantné a dostačujúce. V prípade rozhodovania o vzatí do väzby musia byť splnené tieto podmienky: po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia, po materiálnej stránke musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že sa obvinený trestného činu, ktorý sa mu v uznesení o vznesení obvinenia kladie za vinu, dopustil. Napokon musí existovať niektorý z väzobných dôvodov uvedených v ustanovení § 71 Trestného poriadku.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia boli vzatí do väzby na základe uznesenia Špecializovaného trestného súdu zo dňa 7.4.2018 podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Predmetné uznesenie sťažovatelia napadli sťažnosťou, ktorú najvyšší súd zamietol uznesením zo dňa 6.8.2018. Následne sťažovatelia 2. júla 2018 prostredníctvom svojich obhajcov podali žiadosť o prepustenie z väzby, ktoré boli uznesením sudcu pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica z 20. júla 2018 zamietnuté, písomný sľub sťažovateľov nebol prijatý a väzba nebola nahradená dohľadom probačného a mediáčného úradníka. Proti tomuto uzneseniu sťažovatelia podali sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ju zamietol. Sťažovatelia namietajú porušenie svojich základného práva garantovaného čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu z dôvodu podľa nich nezákonného zadržania predchádzajúceho ich vzatiu do väzby, nezákonného vznesenia obvinenia, absencie dôvodov preventívnej väzby, ako aj z dôvodu nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

z odôvodnenia

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/08, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd v ďalšom posúdil možnosť porušenia sťažovateľmi označených práv uznesením najvyššieho súdu.

Ústavný súd považuje za potrebné najskôr poukázať na to, že jeho právomoc je vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia, a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (II. ÚS 76/02). Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 465/2011). Ústavný súd preto nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné.

Ústavný súd stabilne k obsahu a podstate sťažovateľmi namietaného základného práva na osobnú slobodu tiež uvádza, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00). Požiadavka obsiahnutá v tomto článku sa nemôže definovať in abstracto, ale musí sa posúdiť podľa okolností každej veci vrátane toho, čo v sťažnosti sťažovateľ uviedol (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02). 15. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03).

V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyšší súd k námietkam sťažovateľov, ktoré sú obdobné námietkam uvedeným v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu (okrem námietky nezákonného zadržania), uviedol: "V odôvodnení sťažnosti obvinení opätovne popreli spáchanie trestného činu, ako aj organizovanie trestnej činnosti. Vo vzťahu k dôvodnosti vznesených obvinení popreli, že by po vzájomnej dohode a súčinnosti plánované a

koordinovanie s cieľom získania daňovej výhody spočívajúcej v neoprávnenom odpočte DPH vytvorili riadený reťazec podnikateľských subjektov... Za daných okolností považujú obvinení všetky dôkazy vyhodnotené svojvoľne a v ich neprospech. V súvislosti s dôvodom väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku obvinení namietali nedostatok konkrétnych skutočností odôvodňujúcich dôvodnú obavu, že by mali pokračovať v trestnej činnosti. Obvinení majú za to, že dokazovanie a doterajšie výsledky prípravného konania preukázali, že dôvody väzby nie sú dané, a preto je napadnuté rozhodnutie súdu nezákonné a arbitrárne. Väzba má na obvinených zásadne traumatizujúci vplyv, čo sa negatívne odzrkadľuje na ich psychickom a fyzickom zdraví. Vzhľadom na to, že došlo k zmene štatutárnych orgánov a osôb vo vlastníckej štruktúre dotknutých spoločností, obvinení sú toho názoru, že sa nemôžu žiadnym spôsobom podieľať na riadení v uvedených spoločnostiach, a preto neexistujú objektívne dôvody väzby, keďže akýkoľvek postup smerujúci k podvodnej činnosti by bol v dôsledku prebiehajúcich a zahájených daňových kontrol odhalený.

K predmetnej veci je potrebné predovšetkým uviesť, že doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré je trestné stíhanie vedené, boli spáchané, pričom existuje dôvodné podozrenie, že tieto skutky spáchali obvinení. S poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, pre počiatočné štádium väzby postačuje existencia, resp. trvanie dôvodného podozrenia (*conditio sine qua non* zákonnosti väzby), že zadržaná osoba spáchala trestný čin. Po uplynutí určitého času však už splnenie tejto podmienky nestačí a treba zisťovať, či sú dané aj iné dôvody ospravedlňujúce pozbavenie slobody a či sú relevantné a dostačujúce.

Pokiaľ ide o tzv. materiálne podmienky väzby, ktorými sú dôvodnosť trestného stíhania a existencia niektorého z dôvodov väzby, najvyšší súd konštatuje, že aj v súčasnom štádiu konania sú naplnené do takej miery, aby odôvodňovali ďalšie pretrvávanie väzby. K oslabeniu dôvodného podozrenia by došlo jedine v prípade, pokiaľ by ďalšie dokazovanie podstatným spôsobom narušilo vierohodnosť dôkazov preukazujúcich vinu obvinených. Pri vykonávaní dokazovania však nedošlo k takej zmene dôkaznej situácie v prospech obvinených, aby sa podozrenie zo spáchania trestnej činnosti rozptýlilo, alebo výrazne zoslabilo. Na dôvode tzv. preventívnej väzby sa doposiaľ vykonaným vyšetrovaním nič nezmenilo, dôvody väzby sú rovnaké, ako boli ustálené pri rozhodovaní sudcu pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu o vzatí obvinených do väzby. Vo vzťahu ku konkrétnym skutočnostiam, odôvodňujúcim obavu z toho, že sa vyššie menovaní budú správať spôsobom predpokladaným v ustanovení § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por., odkazuje pritom Najvyšší súd Slovenskej republiky na už v danej veci skôr vydané väzobné rozhodnutia a rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. apríla 2018, sp. zn. 6 Tost 14/2018. Najvyšší súd poznamenáva, že tieto skutočnosti vyplývajú z povahy a charakteru trestnej činnosti, ktorá je im kladená za vinu, keďže táto mala byť páchaná organizovane, po dlhší čas a vyznačuje sa vysokým stupňom sofistikovanosti. V súvislosti s opätovnou žiadosťou obvinených o nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka a prijatím písomného sľubu obvinených, je nutné uviesť, že uvedené inštitúty sú fakultatívnou možnosťou sudcu pre prípravné konanie, či ponechá obvinených na slobode, ale len za predpokladu, že osoba obvinených a povaha prejednávaneho prípadu dáva predpoklad, že účel väzby sa dosiahne aj dohľadom nad osobami obvinených osobou na to zákonom určenou. V posudzovanom prípade tak, ako to v dôvodoch napadnutého uznesenia uviedol sudca pre prípravné konanie, ani osoby obvinených, ale ani povaha trestnej činnosti, pre ktorú im bolo vznesené obvinenie, takúto záruku v súčasnosti neposkytuje, čo však podľa názoru najvyššieho súdu s ohľadom na vyššie uvedené nevylučuje možnosť súdu zaoberať sa nahradením väzby obvinených dohľadom za použitia primeraných povinností a obmedzení v zmysle § 82 ods. 4 Tr. por. (za použitia tzv. elektronických náramkov prostredníctvom elektronického systému monitorovania osôb v zmysle zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a

	<p>doplnení niektorých zákonov).</p> <p>Najvyšší súd dodáva, že z obsahu predloženého spisu vyplýva, že v posudzovanom prípade sa jedná skutočne o skutkovo a dôkazné náročnú trestnú vec, ktorej vyšetrowanie prebieha plynule a plánovite."</p> <p>Z doterajšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 141/04, III. ÚS 417/2011), ktorá korešponduje s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, vyplýva, že v prípade rozhodovania o vzatí do väzby musia byť splnené tieto podmienky: po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia, po materiálnej stránke musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že sa obvinený trestného činu, ktorý sa mu v uznesení o vznesení obvinenia kladie za vinu, dopustil. Napokon musí existovať niektorý z väzobných dôvodov uvedených v ustanovení § 71 Trestného poriadku.</p> <p>Z citovanej časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd presvedčivo odôvodnil svoje rozhodnutie o obmedzení osobnej slobody sťažovateľov a v primeranom rozsahu sa zaoberal otázkou naplnenia materiálnych predpokladov väzobného stíhania sťažovateľov a danosťou väzobných dôvodov. Ústavný súd ďalej konštatuje, že najvyšší súd príslušné ustanovenia Trestného poriadku podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Pokiaľ sťažovatelia odôvodňujú svoju sťažnosť aj tvrdenou nezákonnosťou ich zadržania, avšak uvedenú argumentáciu v dôvodoch sťažnosti, ktorú posudzoval najvyšší súd, neuvádzajú, tento ich argument už len z tohto dôvodu nemôže byť spôsobilý spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu.</p> <p>Ústavný súd preto konštatuje, že sťažnostnú argumentáciu nevyhodnotil ako spôsobilú založiť porušenia sťažovateľmi označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, a preto ich sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol:</u></p> <p>Sťažnosť sťažovateľov odmieta ako zjavne neopodstatnenú.</p>
použitá odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03 I. ÚS 141/04, III. ÚS 417/2011
súvisiace právne predpisy	zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na osobnú slobodu väzba-preskúmanie väzobných dôvodov väzba-vzatie do väzby

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.

